

معارف حج از زبان آقای باقر شریف القرشی

ترجمه: محمدرضا نعمتی

مقدمه

همه آنچه که اسلام به عنوان احکام شرعی و ارزش‌های دینی مقرر کرده، از چنان جایگاه مهم و والایی برخوردار است که در صورت پیاده شدن و عمل به آنها، افق‌های بسیار روشن و درخشانی پیش روی مسلمانان گشوده خواهد شد.

اسلام در همین راستا، حج را بر توانمندان و مستطیعان هر جامعه واجب گردانیده و برای آنانکه این فریضه بزرگ دینی را ترک می‌کنند، کیفر دردناکی در نظر گرفته است.

هر یک از مناسک حج، دارای اسرار و معارف فراوانی است و ما در این نوشتار تنها به بخشی از آن، به صورت بسیار فشرده پرداخته‌ایم، امید آنکه مورد توجه خوانندگان محترم قرار گیرد:

احرام

احرام، آغازین عمل از اعمال عمره و حج است. آنانکه از سرزمین‌های دور آهنگ عمره می‌کنند، باید از یکی از میقات‌های تعیین شده مُحرم شوند، ولی برای حج از مکه احرام می‌بندند. بدین ترتیب که باید جامه‌های رسمی و معمولی خود را از تن بیرون کنند و با دو قطعه پارچه، که یکی را به کمر بسته و دیگری را بر دوش می‌افکنند،

خود را ببوشانند و با این عملِ نمادین، در حقیقت درون خویش را از این رذایل اخلاقی که مشکلات فراوانی را در پی دارد، پالایش کنند:

۱- فرومایگی

۲- غرور و ستم

۳- آزمندی

۴- رقابت بر سر مسائل دنیوی

احرام، این پیام را برای انسان به همراه دارد که در زمانی نه چندان دور، با کفنی احرام‌گونه و با دستی تهی از دارایی‌های دنیا، روانه‌گوری تیره و ترسناک خواهد شد، جایی که نه سپیده دم زندگی به رویش لبخند می‌زند و نه جلوه‌صبحگاهی او را به زندگی فرا می‌خواند و فرزندان و کسانش او را در تنهایی اش رها خواهند کرد.

احرام، این پیام را برای انسان به همراه دارد که در زمانی نه چندان دور، با کفنی احرام‌گونه و با دستی تهی از دارایی‌های دنیا، روانه‌گوری تیره و ترسناک خواهد شد.

کتاب

تصویر چنین سرنوشتی، انگیزه رقابت در ثروت اندوزی و ستم بر بندگان خدا را از میان می‌برد و در نتیجه بسیاری از مشکلات اخلاقی و اقتصادی، که مولود این رقابت‌ها و ستم‌کاری‌ها است، از جامعه رخت برمی‌بندد.

اینها پاره‌ای از حکمت‌های ارزشمند و منافع بزرگی است که خداوند تعالی برای احرام مقرر کرده است.

طواف رمز وحدت

طواف نیز یکی از بخش‌های این عمل عبادی حج و عمره است که قرآن کریم به دلیل اهمیت فراوانش، مردم را به انجام آن فرا خوانده است:

﴿ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلِيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلِيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ﴾.

سژپس باید آلودگی‌هایشان را برطرف سازند و به نذرهای خود وفا کنند و برگرد خانه گرامی، طواف نمایند.

و به ابراهیم علیه السلام دستور می دهد:

﴿وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ
وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾.

آنگاه که جای خانه را برای ابراهیم مهیا ساختیم [تا آن را از نو بنا کند، به او گفتیم] چیزی را شریک و همتای من قرار نده و خانه‌ام را برای طواف گزاران و قیام و رکوع و سجود گزاران [از آرایش بت‌ها و دیگر آلودگی‌ها] پاک ساز.

با طواف برگرد خانه‌ای که خداوند آن را در نمازهای واجب و مستحب، قبله نمازگزاران قرار داده است، ضرورت پیوند مسلمانان را با خانه پروردگارش، یادآور می‌گردد، تا مسلمانان جهان

هدف از آن (سعی)، القای این پیام به هر مسلمان است که باید پیوسته از سر صدق و صفا، در راه خیر گام برداشته و با پایبندی به اخلاق اسلامی و به انگیزه نزدیکی و تقرب به خداوند تعالی، در انجام آن سعی و تلاش نمایند

صفوف خود را در برابر دشمنان مشترکشان، هرچه فشرده‌تر ساخته و نسبت به هر عاملی که به شکاف و جدایی میان آنان کمک کند، حساسیت نشان دهند و در غیر این صورت ذخایر ملی آنان به کام گشاده و گرسنه استعمارگران فرو خواهد رفت که استعمارگران گرسنه آن را به راحتی به کام خواهند کشید و هر ملتی که به راحتی استعمار گردد، به پایین ترین سطح زندگی سقوط خواهد کرد.

سعی

سعی سؤمین مناسک حج و عمره است که از صفا آغاز می‌گردد و پس از انجام چهار بار سعی از صفا به سوی مروه و سه بار از مروه به صفا، در هفتمین شوط، در مروه پایان می‌یابد. هدف از آن، القای این پیام به هر مسلمان است که باید پیوسته از سر صدق و صفا در راه خیر گام برداشته و با پایبندی به اخلاق اسلامی و به انگیزه نزدیکی و تقرب به خداوند تعالی، در انجام آن سعی و تلاش نمایند و از این راه به الگویی برای همه پیشی

گیرندگان در خدمت رسانی به مردم تبدیل گردیده و روابط اجتماعی خویش را بر این پایه استوار سازند.

از مهم ترین آموزه های سعی، ایجاد همبستگی و وحدت و تعاون میان همه مسلمانان جهان است؛ تا در برابر هر قدرت استعماری که به قصد اشغال یکی از کشورهای اسلامی وارد جنگ می گردد، به صورت نیرویی واحد و منسجم عمل نموده و اجازه ندهند ثروت ملی کشورشان به وسیله قدرتهای خارجی به تاراج رود. سعی از آموزه های مهم دیگری نیز برخوردار است که با اندیشه در آنها، افق های روشن زندگی به روی مسلمانان گشوده خواهد شد.

وقوف در عرفات و مشعر و منا

حج گزار با وقوف در مکان های سه گانه پیشگفته، بیشتر مناسک و اعمال حج را به پایان می برد. در این مراسم، صدها هزار حاجی، در حالی که جامه همگون احرام به تن و آوای واحد تکبیر بر لب دارند، در برگزاری این فریضه الهی شرکت می جویند و آفریننده هستی را به خاطر این عنایت و توفیقی که نصیبشان کرده است، حمد و سپاس می گویند.

حرکت و وقوف در این اماکن، یادآور صحنه ترسناک لحظاتی است که مردگان از گورها برانگیخته می شوند و به منظور حسابرسی به اعمالشان، به سوی صحرای محشر روانه می گردند تا نیکوکاران با دریافت پاداش نیک کردارشان، از نعمت های الهی برخوردار و تبه کاران به کیفر کارهای زشتشان برسند.

از دیگر درس های مفید وقوف، همسانی همه مردم در برابر پروردگار و عدم امتیاز آنان، جز به داشتن تقوا و روحیه خدمت رسانی به انسان ها است.

لزوم برگزاری سمینارهای اسلامی

از مهم ترین دستاوردهای حج، می تواند تشکیل سمینارهای اسلامی در آن مکان مقدس، پیش یا پس از مراسم حج باشد تا ضمن آشنایی با یکدیگر، در جریان مشکلات و رخدادهای همدیگر قرار گیرند و با همکاری و تعاون، به جستجوی راه حل آن

پردازند و نیز به عنوان یک وظیفه و تکلیف الهی، دولت‌های پیشرفته و ثروتمند آنان، به یاری دولت‌های ضعیفی بشتابند که در زیر بار سنگین و سهمگین فقر و بیماری و بدبختی شکسته و به ستوه آمده‌اند.

این بود پاره‌ای از مصالح و اسرار حج که به گونه‌ای کوتاه و گذرا بیان شد؛ زیرا که در آستانه بازگشت از آستان مقدس قم - پایگاه علوم و فرهنگ اسلامی، به دارالهجرة نجف اشرف - جایگاه بلند اندیشه و دانش در جهان اسلام هستم و فرصت اندک بود.

از خدای تعالی توفیق و یاری می‌طلبم، که او تنها بخشنده توفیق و توانای بر آن است.
شعبان ۱۴۲۴/۴/۲۰

